

BÁND TERMÉSZETI ÉS KULTÚRTÖRTÉNETI TÁJÉRTÉKEINEK KATASZTEREZÉSE ÉS ÁLLAPOTFELMÉRÉSE

KELÉNYI ROLAND – DOBOS ANNA

Eszterházy Károly Főiskola, Környezettudományi Tanszék

Abstract: Natural Values and Cultural Heritage in Bánd, Western Hungary

The TÉKA Project (2009) has begun to investigate natural values and cultural heritage in Hungary. Our research work based on results of this TÉKA project as well and we have continued to discover natural values and cultural heritage a small settlement: Bánd, situated in the Bakony Mountains in detail. We have gathered data about different types of landscape values and we have valued their status and possible protection for the future.

Bevezetés, célkitűzés

A tájban megbúvó természeti és kultúrtörténeti egyedi tájértékek az adott táj karakterének, fejlődésének fontos összetevői, egykori hagyatékai. Életmódunk változásával, természeti környezetünk rohamos átalakításával ezen értékek egy része fokozatosan pusztul, funkcióját veszítve eltűnik. A tájértékek kisebb része kiemelkedő jelentőségű, hivatalosan védett, túlnyomó többségük azonban csak a helyi közösség számára jelentős, általában semmilyen védelemben nem részesülnek, esetleg nem is tudnak róluk. Ezek az értékek múltunk, kultúránk örökségei, megóvásuk ezért rendkívül fontos feladat.

Érdemes tisztázni, mit is takar az egyedi tájérték fogalma. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény definíciója szerint: „*Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.*”.

Az egyedi tájértékek megóvásához vezető fontos lépés azok nyilvántartásba vétele, kataszterezése, egységes szempontok szerinti rendszerezése. Az egyedi tájértékek felmérésének módszertanát már az 1980-90-es években elkezdték kidolgozni (CSEMEZ A. – MÖCSÉNYI M. 1983; CSIMA P. - TÖRÖK É. 1990). A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény megjelenése után ez a folyamat felgyorsult. Több szakmai háttéranyag is készült a kataszterezés elő-

segítése érdekében (CSIMA P. – MEZŐSI G. 1998; CSIMA P. 1998; GALLÉ L. 1998), majd 2009-ben elindult a TÉKA (TájÉrtékKAtaszter) projekt, mely céljának egy országos tájérték-kataszter elkészítését, és ennek során online adatbázis kialakítását és működtetését tűzte ki célul. Az adatbázis nyilvános, az interneten mindenki által elérhető. Segítheti a döntéshozók, önkormányzatok fejlesztésekkel kapcsolatos döntéseit, és a lakosság is tájékozódhat a környezetében lévő értékekről, ezáltal hozzájárulhat természeti és kulturális örökségünk megőrzéséhez. A TÉKA projekt hivatalosan 2011 tavaszán lezárult, azonban a tájértékek felmérése ezzel nem ért véget. Egyrészt az adatbázis nem teljes, mivel sok településre még nem készült kataszter, másrészt az értékek száma, állapota folyamatosan változik, egy részük eltűnik, de újak is keletkeznek. Ezért az elkészült kataszterek folyamatos aktualizálása is elengedhetetlen.

Jelen tanulmányunk célkitűzése – e természeti és kultúrtörténeti örökségvédelem jegyében – a nyugat-magyarországi Bánd település természeti és kultúrtörténeti egyedi tájértékeinek felmérése és állapotértékelése volt.

Bánd topográfiai helyzete

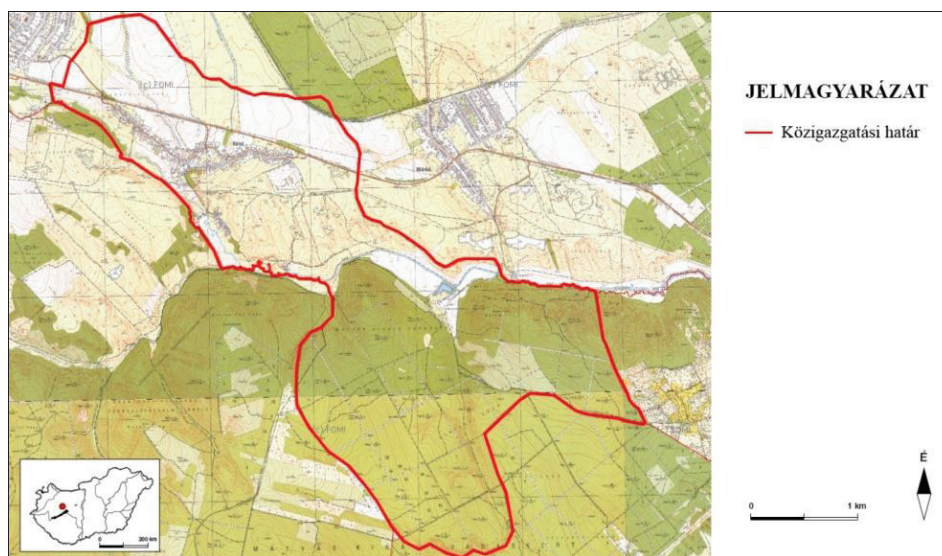
Bánd a Dunántúli-középhegységben, a Veszprém - Devecseri-árok és a Kab-hegy – Agártető kistájak találkozási zónájában, a Séd mentén fekszik. A község Veszprém megyében, a 8-as számú főút mellett, Veszprémtől 12 km-re, északnyugatra található meg (1. ábra). Területe 9,9 km², lakossága 600-700 fő közötti. Területének kiterjedése észak-déli irányban 5,3 km, kelet-nyugati irányban 5,7 km. Legmagasabb pontja a 412 m magas Malom-hegy, míg legalacsonyabb pontját (260 m) a Séd vonalában találjuk, a Malom-hegytől mindössze 300 m-re, északra.

Kutatási módszer

A kutatás első lépéseként a területről rendelkezésre álló információk, szakirodalmi információk összegyűjtése, majd a TÉKA projekt során, a területről felvett egyedi tájértékek listájának tanulmányozása történt meg.

A terület bejárása és az értékek felvételezése 2012. április 12. és 2013. március 31. között átlagosan heti egy alkalommal valósult meg. A bejárások során az értékek dokumentálásához digitális fényképezőgépet és GPS készüléket használtunk. A terepi bejárások során elsősorban a területről rendelkezésre álló 1:10 000 méretarányú topográfiai térképet használtuk. A terepi felvételezések során minden értékről kataszteri lap készült. A kataszteri lap tartalmazza az adott érték adatait: a település és a megye nevét, egy egyedi azonosítót (jelzet), az érték megnevezését és besorolását, a pontos helyszínt, a helyrajzi számot, a koordinátákat és a tengerszint feletti magasságot, az érték főbb jellemzőit, korát, állapotát és esetleges veszélyeztetettségét, a tulajdonos és a kezelő nevét, az adatfelvétel pontos idejét és körülményeit, illetve a felhasznált adatok forrását (KISS G. et al. 2011). Az értékek besorolása az MSZ 20381:2009 szabvány, illetve a DOBOS

A. et al. (2001) által javasolt kategóriák szerint történt. Az összegyűjtött adatok alapján az értékeket összesítő táblázatba rendeztük, majd elvégeztük az értékelésüket. Az értékek főtípusok, illetve típusok szerinti megoszlását kördiagramon ábrázoltuk. Az értékek állapotát és veszélyeztetettségét ötfokozatú pontrendszer szerint értékeltük.

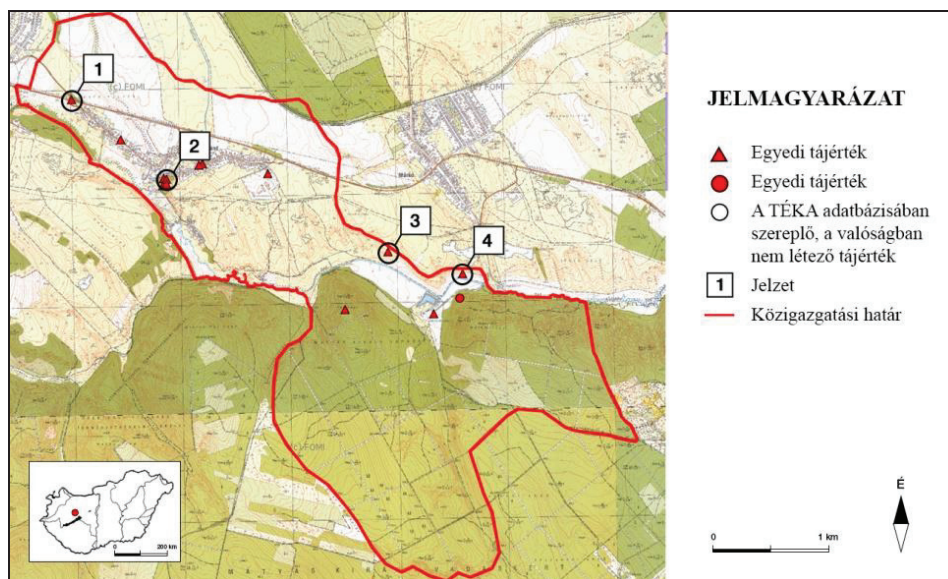

1. ábra: Bánd topográfiai helyzete (Cartographia Kft. 1:10 000 méretarányú topográfiai térképe alapján saját szerkesztés)

Kutatási eredmények

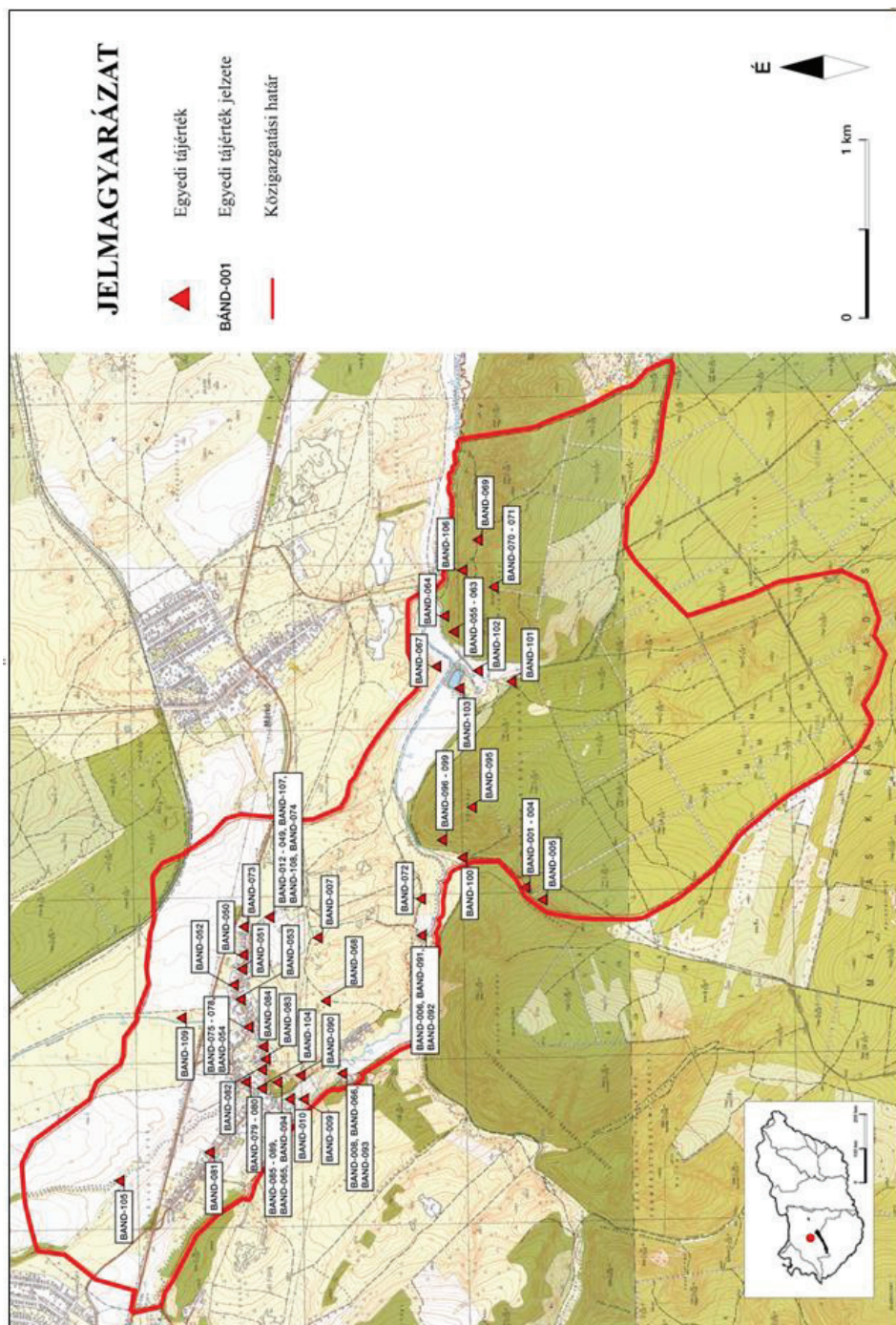
A kutatás első fázisában, a TÉKA adatbázisában Bánd községre vonatkozóan 14 db tájértéket találtunk (2. ábra). A terepi bejárások során elkészített kataszteri felmérés ugyanakkor azt igazolja, hogy 4 db érték a valóságban már nem létezik. A valószínűleg megrongálódott értékek közé az alábbiak tartoznak (2. ábra):

- 1 - kereszt (É 47° 07.63', K 17° 46.13'),
- 2 - tömegsír, egyedülálló sír, kriptá (É 47° 07.24', K 17° 46.84'),
- 3 – Templom-hegy II. (É 47° 06.88', K 17° 48.46'),
- 4 – Külterületi pince (É 47° 06.77', K 17° 49.01').

2. ábra: A TÉKA adatbázisában regisztrált tájértékek Bánd területén
(forrás: <http://tajertektar.hu>)

A kutatás második fázisában, a kataszteri felmérést a település teljes közigazgatási területére kiterjesztettük, és ennek során 109 egyedi tájérték felvételezése történt meg. A tájértékek topográfiai helyzetét a 3. ábra tartalmazza. Az ábrán jól látható, hogy az értékek elsősorban a település belterületén, illetve a Malom-hegy és a Vár-hegy környezetében helyezkednek el. A tájértékek jelzetét, megnevezését, besorolását és GPS koordinátáit az 1. táblázatban foglaltuk össze.

3. ábra: Bánd felvételezett egyedi tájértékeinek topográfiai helyzete

1. táblázat: Bánd egyedi tájértékeinek összesítő táblázata

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-001	Egyedi tájérték megnevezése: Krioplanációs fal	BAND-002	Egyedi tájérték megnevezése: Periglaciális törmelékletjtő
M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték <i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>		M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték <i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>	
GPS koordináták É 47° 06.38', K 17° 47.77'		GPS koordináták É 47° 06.38', K 17° 47.77'	
BAND-003	Egyedi tájérték megnevezése: Nivációs fülke	BAND-004	Egyedi tájérték megnevezése: Krioplanációs lépcső
M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték <i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>		M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték <i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>	
GPS koordináták É 47° 06.38', K 17° 47.77'		GPS koordináták É 47° 06.38', K 17° 47.77'	
BAND-005	Egyedi tájérték megnevezése: Lőszfal	BAND-006	Egyedi tájérték megnevezése: Kőhid
M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték M4.2.1.1.3. Üledékes közet feltárása, előfordulása		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.2. Közlekedéssel, szállítással kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.2.2. Útvonalakat összekötő létesítmény M4.1.2.2.1. Híd	
GPS koordináták É 47° 06.30', K 17° 47.69'		GPS koordináták É 47° 06.75', K 17° 47.55'	

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-007	Egyedi tájérték megnevezése: Bányagödör	BAND-008	Egyedi tájérték megnevezése: Kőhid
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.4. Bányászattal kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.4.1. Külszíni fejtés, anyagnyerő hely	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.2. Közlekedéssel, szállítással kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.2.2. Útvonalakat összekötő létesítmény	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.2. Közlekedéssel, szállítással kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.2.2. Útvonalakat összekötő létesítmény	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.2. Közlekedéssel, szállítással kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.2.2. Útvonalakat összekötő létesítmény
GPS koordináták É 47° 07.05', K 17° 47.64'	M4.1.2.2.1. Hid	GPS koordináták É 47° 07.02', K 17° 46.88'	M4.1.2.2.1. Hid
BAND-009	Egyedi tájérték megnevezése: Kőhid	BAND-010	Egyedi tájérték megnevezése: Lakóház – Rákóczi u.
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.2. Közlekedéssel, szállítással kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.2.2. Útvonalakat összekötő létesítmény	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.1. Mindennapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.1. Mindennapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.1. Mindennapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás
GPS koordináták É 47° 07.14', K 17° 46.73'	M4.1.2.2.1. Hid	GPS koordináták É 47° 07.18', K 17° 46.76'	M4.1.1.1.5. Lakóépület, épületrész, udvar
BAND-011	Egyedi tájérték megnevezése: Pince	BAND-012	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.2. Agrártörténeti egyedi tájérték M4.1.3.2.3. Pince, pincesor, pincetelep, pincefalu	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás
GPS koordináták É 47° 07.26', K 17° 46.85'	M4.1.3.2.3. Pince, pincesor, pincetelep, pincefalu	GPS koordináták É 47° 07.27', K 17° 47.61'	M4.1.1.4.3. Sírkő

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-013	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-014	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.27', K 17° 47.61'	GPS koordináták	É 47° 07.27', K 17° 47.61'
BAND-015	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-016	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'	GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'
BAND-017	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-0180	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'	GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'
BAND-019	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-020	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'	GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-021	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-022	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'	GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'
BAND-023	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-024	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'	GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'
BAND-025	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-026	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'	GPS koordináták	É 47° 07.26', K 17° 47.61'
BAND-027	Egyedi tájérték megnevezése: Feszület	BAND-028	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.3.8. Feszület		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.25', K 17° 47.62'	GPS koordináták	É 47° 07.24', K 17° 47.62'

JELZET		EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI		JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	
BAND-029		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		BAND-030		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1.4.3. Sírkő		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
GPS koordináták		É 47° 07.24', K 17° 47.62'		GPS koordináták		É 47° 07.23', K 17° 47.63'
BAND-031		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		BAND-032		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1.4.3. Sírkő		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
GPS koordináták		É 47° 07.23', K 17° 47.63'		GPS koordináták		É 47° 07.23', K 17° 47.63'
BAND-033		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		BAND-034		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1.4.3. Sírkő		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
GPS koordináták		É 47° 07.23', K 17° 47.63'		GPS koordináták		É 47° 07.23', K 17° 47.63'
BAND-035		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		BAND-036		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1.4.3. Sírkő		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő		Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
GPS koordináták		É 47° 07.23', K 17° 47.63'		GPS koordináták		É 47° 07.23', K 17° 47.63'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-037	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-038	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.22', K 17° 47.64'	GPS koordináták	É 47° 07.22', K 17° 47.64'
BAND-039	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-040	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.22', K 17° 47.64'	GPS koordináták	É 47° 07.22', K 17° 47.64'
BAND-041	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-042	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.22', K 17° 47.64'	GPS koordináták	É 47° 07.21', K 17° 47.66'
BAND-043	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-044	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.21', K 17° 47.66'	GPS koordináták	É 47° 07.21', K 17° 47.66'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-045	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-046	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtöréneti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtöréneti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.21' ; K 17° 47.66'	GPS koordináták	É 47° 07.21' ; K 17° 47.66'
BAND-047	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő	BAND-048	Egyedi tájérték megnevezése: Sírkő
M4.1. Kultúrtöréneti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtöréneti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás	
M4.1.1.4.3. Sírkő		M4.1.1.4.3. Sírkő	
GPS koordináták	É 47° 07.21' ; K 17° 47.66'	GPS koordináták	É 47° 07.21' ; K 17° 47.66'
BAND-049	Egyedi tájérték megnevezése: Temető	BAND-050	Egyedi tájérték megnevezése: Köztéri kút
M4.1. Kultúrtöréneti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtöréneti egyedi tájértékek	
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.4. Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás		M4.1.3.5. Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	
M4.1.1.4.1. Temető		M4.1.3.5.9. Kút	
GPS koordináták	É 47° 07.25' ; K 17° 47.62'	GPS koordináták	É 47° 07.32' ; K 17° 47.47'
BAND-051	Egyedi tájérték megnevezése: Köztéri kút	BAND-052	Egyedi tájérték megnevezése: Köztéri kút
M4.1. Kultúrtöréneti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtöréneti egyedi tájértékek	
M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.3.5. Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték		M4.1.3.5. Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	
M4.1.3.5.9. Kút		M4.1.3.5.9. Kút	
GPS koordináták	É 47° 07.32' ; K 17° 47.42'	GPS koordináták	É 47° 07.35' ; K 17° 47.30'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-053	Egyedi tájérték megnevezése: Köztéri kút	BAND-054	Egyedi tájérték megnevezése: Köztéri kút
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.3.5. Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték		M4.1.3.5. Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	
M4.1.3.5.9. Kút		M4.1.3.5.9. Kút	
GPS koordináták	É 47° 07.34', K 17° 47.20'	GPS koordináták	É 47° 07.30', K 17° 47.10'
BAND-055	Egyedi tájérték megnevezése: Krioplanációs fal	BAND-056	Egyedi tájérték megnevezése: Kilátópont a Malom hegyen
M4.2. Természeti egyedi tájértékek		M4.3. Tájékepi egyedi értékek	
M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel	
M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték		M4.3.1.1. Kilátópont, „látókő”	
<i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>			
GPS koordináták	É 47° 06.54', K 17° 48.98'	GPS koordináták	É 47° 06.54', K 17° 48.98'
BAND-057	Egyedi tájérték megnevezése: Krioplanációs fal	BAND-058	Egyedi tájérték megnevezése: Nivációs fülke
M4.2. Természeti egyedi tájértékek		M4.2. Természeti egyedi tájértékek	
M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek	
M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték		M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték	
<i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>		<i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>	
GPS koordináták	É 47° 06.60', K 17° 49.02'	GPS koordináták	É 47° 06.60', K 17° 49.02'
BAND-059	Egyedi tájérték megnevezése: Kilátópont a Malom-hegyen	BAND-060	Egyedi tájérték megnevezése: Oldásos formák, karrók
M4.3. Tájékepi egyedi értékek		M4.2. Természeti egyedi tájértékek	
M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel		M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek	
M4.3.1.1. Kilátópont, „látókő”		M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték	
GPS koordináták	É 47° 06.60', K 17° 49.02'	M4.2.1.2.8. Karsztfforma	
		GPS koordináták	É 47° 06.58', K 17° 49.03'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-061	Egyedi tájérték megnevezése: Dolomit sziklagyep	BAND-062	Egyedi tájérték megnevezése: Fenyőcsoport
M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.2. Biológiai egyedi tájértékek M4.2.2.2. Élőhely M4.2.2.2.7. Sziklagyeppek, lejtősztyepppek GPS koordináták É 47° 06.58', K 17° 49.03'		M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.2. Biológiai egyedi tájértékek M4.2.2.1. Növényegyed, növénycsoport M4.2.2.1.3. Facsoport, fasor GPS koordináták É 47° 06.58', K 17° 49.03'	
BAND-063	Egyedi tájérték megnevezése: Krioplanációs fal	BAND-064	Egyedi tájérték megnevezése: Krioplanációs fal
M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték <i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al. 2001)</i> GPS koordináták É 47° 06.62', K 17° 48.96'		M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték <i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al. 2001)</i> GPS koordináták É 47° 06.67', K 17° 49.05'	
BAND-065	Egyedi tájérték megnevezése: Az Essegvár árka	BAND-066	Egyedi tájérték megnevezése: A régi deszkametsző malom épülete
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.5. Védelemmel kapcsolatos létesítmény M4.1.1.5.4. Sánc, árok GPS koordináták É 47° 07.20', K 17° 46.87'		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.3. Ipartörténeti egyedi tájérték M4.1.3.3.7 Malom, malomárók, malomtó GPS koordináták É 47° 07.01', K 17° 46.85'	
BAND-067	Egyedi tájérték megnevezése: Vadászles	BAND-068	Egyedi tájérték megnevezése: Essegvár mögötti gyepterület
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.1. Erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.1.3. Vadászles GPS koordináták É 47° 06.68', K 17° 48.82'		M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.2. Biológiai egyedi tájértékek M4.2.2.2. Élőhely M4.2.2.2.7. Sziklagyeppek, lejtősztyepppek GPS koordináták É 47° 07.11', K 17° 47.22'	

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-069	Egyedi tájérték megnevezése: Krioplanációs fal	BAND-070	Egyedi tájérték megnevezése: Gyepfolt
M4.2. Természeti egyedi tájértékek		M4.2. Természeti egyedi tájértékek	
M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		M4.2.2. Biológiai egyedi tájértékek	
M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték		M4.2.2.2. Élőhely	
<i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>		M4.2.2.2.4. Hegyvidéki gyepek	
GPS koordináták	É 47° 06.57'; K 17° 49.42'	GPS koordináták	É 47° 06.52'; K 17° 49.20'
BAND-071	Egyedi tájérték megnevezése: Kilátópont a Ma-lom-hegyen	BAND-072	Egyedi tájérték megnevezése: Vadászles
M4.3. Tájéktér egyedi értékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel		M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.3.1.1. Kilátópont, „látókö”		M4.1.3.1. Erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	
GPS koordináták	É 47° 06.52'; K 17° 49.20'	M4.1.3.1.3. Vadász les	
BAND-073	Egyedi tájérték megnevezése: Üdvarház Csárda	GPS koordináták	É 47° 06.75'; K 17° 47.68'
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		BAND-074	Egyedi tájérték megnevezése: Világábrorús emlékmű
M4.1.4. Egyéb emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájérték		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.4.3. Vendéglátáshoz kapcsolódó egyedi tájérték		M4.1.4. Egyéb emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájérték	
M4.1.4.3.1. Csárda		M4.1.4.1. Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős szemlélyel kapcsolatos egyedi tájérték	
GPS koordináták	É 47° 07.33'; K 17° 47.59'	M4.1.4.1.3. Emlékmű, emlékszóbor, emlékoszlop, emléktábla	
BAND-075	Egyedi tájérték megnevezése: Szent Anna templom	GPS koordináták	É 47° 07.28'; K 17° 47.60'
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		BAND-076	Egyedi tájérték megnevezése: Templom előtti fészület
M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín		M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.3.1. Templom, imaház		M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín	
GPS koordináták	É 47° 07.31'; K 17° 47.10'	M4.1.1.3.8. Fészület	
		GPS koordináták	É 47° 07.31'; K 17° 47.11'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-077	Egyedi tájérték megnevezése: Országépítő Alap kopjafája	BAND-078	Egyedi tájérték megnevezése: Nagylevelű hárs
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.4. Egyéb emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájérték M4.1.4.1. Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős személlyel kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.4.1.3. Emlékmű, emlékszobor, emlékoszlop, emléktábla GPS koordináták É 47° 07.32', K 17° 47.12'	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.7. Zöldfelületi létesítmény, objektum M4.1.1.7.6. Faegyed, „jelesfa”		
BAND-079	Egyedi tájérték megnevezése: A kitelepítettek emléktáblája	GPS koordináták É 47° 07.32', K 17° 47.12'	GPS koordináták É 47° 07.32', K 17° 47.12'
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.4. Egyéb emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájérték M4.1.4.1. Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős személlyel kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.4.1.3. Emlékmű, emlékszobor, emlékoszlop, emléktábla GPS koordináták É 47° 07.33', K 17° 46.85'	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.7. Zöldfelületi létesítmény, objektum M4.1.1.7.6. Faegyed, „jelesfa”	BAND-080	Egyedi tájérték megnevezése: Kőrisek a régi Polgármesteri Hivatal előtt
BAND-081	Egyedi tájérték megnevezése: Feszület	GPS koordináták É 47° 07.33', K 17° 46.85'	GPS koordináták É 47° 07.33', K 17° 46.85'
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín M4.1.1.3.8. Feszület GPS koordináták É 47° 07.43', K 17° 46.51'	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.2. Agrártörténeti egyedi tájérték M4.1.3.2.3. Pince, pincesor, pincetelep, pincefalu GPS koordináták É 47° 07.26', K 17° 46.85'	BAND-082	Egyedi tájérték megnevezése: Pince

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-083	Egyedi tájérték megnevezése: Lakóház – Kossuth utca 25.	BAND-084	Egyedi tájérték megnevezése: Lakóház – Kossuth utca 15.
M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek	
M4.1.1.1.1. Mindennapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás		M4.1.1.1.1. Mindennapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás	
M4.1.1.1.5. Lakóépület, épületrész, udvar		M4.1.1.1.5. Lakóépület, épületrész, udvar	
GPS koordináták	É 47° 07.27', K 17° 46.92'	GPS koordináták	É 47° 07.27', K 17° 46.98'
BAND-085	Egyedi tájérték megnevezése: Öldásos formák	BAND-086	Egyedi tájérték megnevezése: Kriptoplanációs torony
M4.2. Természeti egyedi tájértékek		M4.2. Természeti egyedi tájértékek	
M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek	
M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték		M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték	
M4.2.1.2.8. Karsztforma		<i>Periglaciális képződmények: kriptoplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>	
GPS koordináták	É 47° 07.20', K 17° 46.80'	GPS koordináták	É 47° 07.20', K 17° 46.80'
BAND-087	Egyedi tájérték megnevezése: Kálvária	BAND-088	Egyedi tájérték megnevezése: Kettős kereszt
M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		M4.1.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.1.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.1.1.4. Egyéb emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájérték	
M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín		M4.1.1.4.1. Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős személlyel kapcsolatos egyedi tájérték	
M4.1.1.3.5. Kálvária, kálváriadomb		M4.1.1.4.1.3. Emlékmű, emlékszóbor, emlékoszlop, emléktábla	
GPS koordináták	É 47° 07.23', K 17° 46.81'	GPS koordináták	É 47° 07.22', K 17° 46.81'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-089	Egyedi tájérték megnevezése: Kilátópont az Essegvári-hegyen	BAND-090	Egyedi tájérték megnevezése: Lejtősztyepp
M4.3. Tájékepi egyedi értékek		M4.2. Természeti egyedi tájértékek	
M4.3.1. Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel		M4.2.2. Biológiai egyedi tájértékek	
M4.3.1.1. Kilátópont, „látókő”		M4.2.2.2. Élőhely	
GPS koordináták	É 47° 07.23', K 17° 46.82'	M4.2.2.2.7. Sziklagyepek, lejtősztyepp	
BAND-091	Egyedi tájérték megnevezése: Széphegyi-malom	GPS koordináták	É 47° 07.15', K 17° 46.86'
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek		BAND-096	Egyedi tájérték megnevezése: Földomít rétegsor feltárása
M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek		M4.2. Természeti egyedi tájértékek	
M4.1.3.3. Ipartörténeti egyedi tájérték		M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek	
M4.1.3.3.7. Malom, malomárók, malomtó		M4.2.1.1. Geológiai egyedi tájérték	
GPS koordináták	É 47° 06.76', K 17° 47.53'	M4.2.1.1.3. Üledékes közet feltárása, előfordulása	
BAND-097	Egyedi tájérték megnevezése: Vár-hegy 1. sz. barlangja	GPS koordináták	É 47° 06.63', K 17° 47.99'
M4.2. Természeti egyedi tájértékek		BAND-098	Egyedi tájérték megnevezése: Vár-hegy 2. sz. barlangja
M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		M4.2. Természeti egyedi tájértékek	
M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték		M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek	
M4.2.1.2.8. Karsziforma		M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték	
GPS koordináták	É 47° 06.63', K 17° 47.98'	M4.2.1.2.8. Karsziforma	
BAND-099	Egyedi tájérték megnevezése: Krioplanációs fal	GPS koordináták	É 47° 06.60', K 17° 47.99'
M4.2. Természeti egyedi tájértékek		BAND-100	Egyedi tájérték megnevezése: Vadászles
M4.2.1. Földtudományi egyedi tájértékek		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
M4.2.1.2. Geomorfológiai egyedi tájérték		M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek	
<i>Periglaciális képződmények: krioplanációs formák (DOBOS et al 2001)</i>		M4.1.3.1. Erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték	
GPS koordináták	É 47° 06.60', K 17° 47.99'	M4.1.3.1.3. Vadász les	
		GPS koordináták	É 47° 06.60', K 17° 47.89'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-101	Egyedi tájérték megnevezése: Vörösparti „agyag-bánya”	BAND-102	Egyedi tájérték megnevezése: Feszület
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.4. Bányászattal kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.4.1. Külszíni fejtés, anyagnyerő hely	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín M4.1.1.1.3.8. Feszület	GPS koordináták	É 47° 06.45', K 17° 48.76'
BAND-103	Egyedi tájérték megnevezése: Menyke-pusztá viztározója	BAND-104	Egyedi tájérték megnevezése: A Kossuth utca utcaképe
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.5. Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.5.4. Tározótó	M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.1. Mindermapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás M4.1.1.1.2. Utcakép	GPS koordináták	É 47° 06.58', K 17° 48.80'
BAND-105	Egyedi tájérték megnevezése: Égerliget a Csapberki-patak mentén	BAND-106	Egyedi tájérték megnevezése: Malom-hegyi karszterdő
M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.2. Biológiai egyedi tájértékek M4.2.2.2. Élőhely M4.2.2.2.12. Láp- és ligeterdők	M4.2. Természeti egyedi tájértékek M4.2.2. Biológiai egyedi tájértékek M4.2.2.2. Élőhely M4.2.2.2.14. Sziklás erdők, bokorerdők	GPS koordináták	É 47° 07.73', K 17° 46.37'
GPS koordináták	É 47° 06.65', K 17° 48.75'	GPS koordináták	É 47° 07.27', K 17° 46.80'

JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI	JELZET	EGYEDI TÁJÉRTÉK ADATAI
BAND-107	Egyedi tájérték megnevezése: Harangláb	BAND-108	Egyedi tájérték megnevezése: Feszület
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín M4.1.1.3.7. Harangláb		M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.1. Településsel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.1.3. Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín M4.1.1.3.8. Feszület	
GPS koordináták	É 47° 07.27', K 17° 47.58'	GPS koordináták	É 47° 07.27', K 17° 47.58'
BAND-109	Egyedi tájérték megnevezése: Vadászles		
M4.1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek M4.1.3. Termeléssel kapcsolatos egyedi tájértékek M4.1.3.1. Erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték M4.1.3.1.3. Vadász les			
GPS koordináták	É 47° 07.54', K 17° 47.13'		

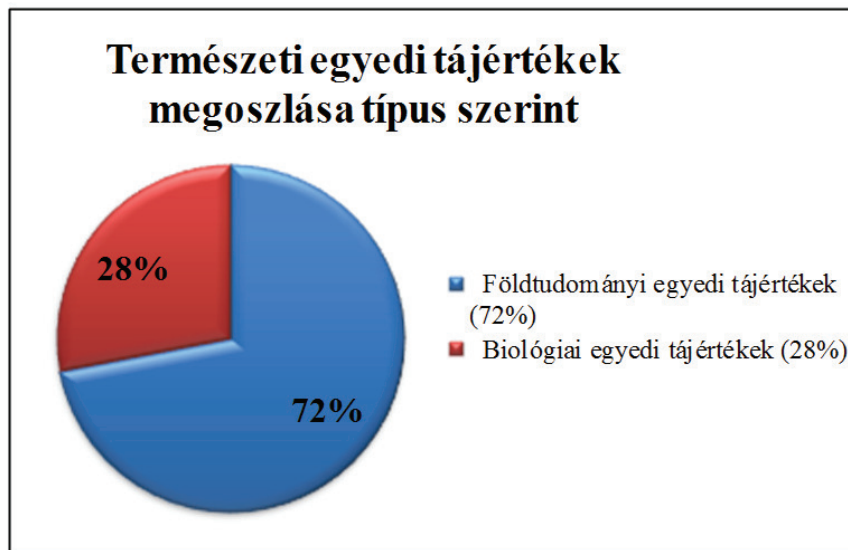
Bánd egyedi tájértékeinek értékelése

A kutatómunka során Bánd község területén 109 db egyedi tájérték felvételezése történt meg (2. táblázat). Ezek közül 80 db a kultúrtörténeti egyedi tájérték (73%), 25 db a természeti egyedi tájérték (23%), és 4 db a tájképi egyedi tájérték (4%) főtípusba tartozik (4. ábra). A 25 db természeti egyedi tájértéken belül 18 db (72%) sorolható a földtudományi, 7 db (28%) pedig a biológiai egyedi tájérték típusba (5. ábra). A 80 db kultúrtörténeti tájértékből 53 db (66%) településsel kapcsolatos, 19 db (24%) termeléssel kapcsolatos, 5 db (6%) egyéb emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó, és 3 db (4%) közlekedéssel, szállítással kapcsolatos egyedi tájérték (6. ábra). A 4 db tájképi egyedi tájérték mindegyike (100%) a kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel típusba tartozik.

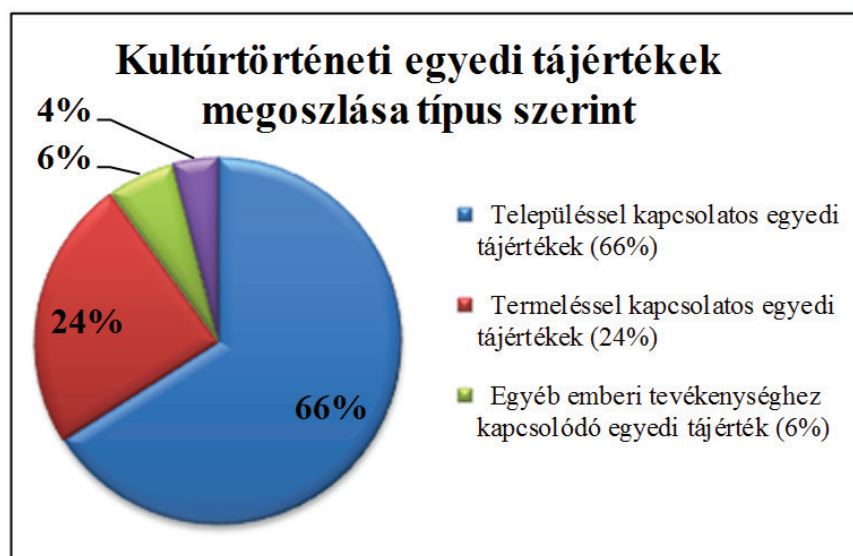
Ezek alapján elmondható, hogy Bánd tájértékei között kimagasló a *kultúrtörténeti tájértékek* aránya a természeti egyedi tájértékekkel és a tájképi egyedi tájértékekkel szemben. Ennek egyik oka a felvételezett nagyszámú régi, 100-150 éves sírkő. Ezek nélkül az eltérés lényegesen kisebb lenne. Részben ennek tudható be a kultúrtörténeti egyedi tájértékeken belül, és összességében is a településsel kapcsolatos egyedi tájértékek magas aránya is (7. ábra).

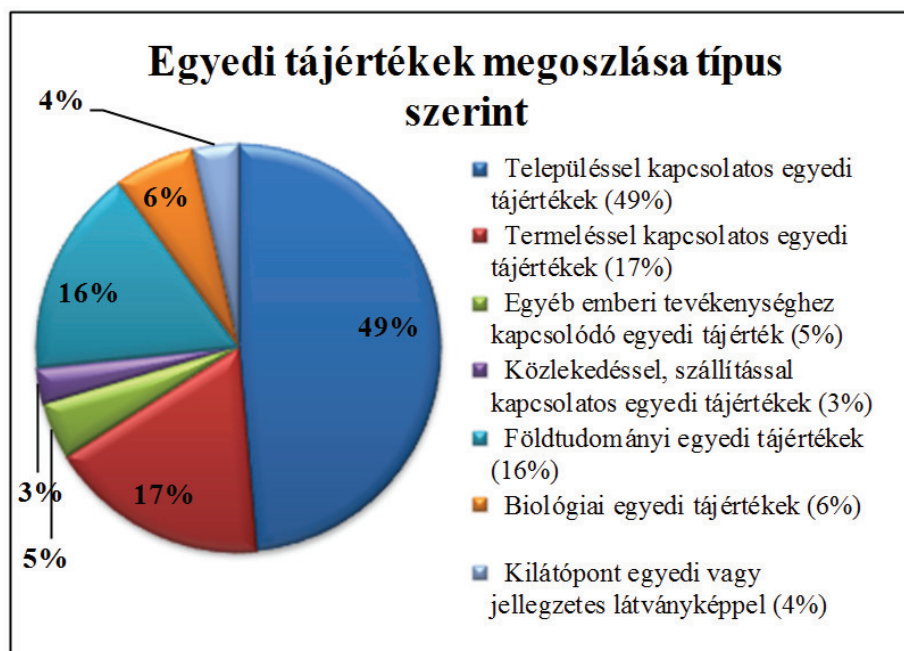
4. ábra: Bánd egyedi tájértékeinek megoszlása főtípus szerint

5. ábra: Bárd természeti egyedi tájértékeinek megoszlása típus szerint

6. ábra: Bárd kultúrtörténeti egyedi tájértékeinek megoszlása típus szerint

7. ábra: Bánd egyedi tájértékeinek megoszlása típus szerint

A természeti egyedi tájértékeken belül a földtudományi egyedi tájértékek száma kimagasló, mely elsősorban a periglaciális formák nagy számának köszönhető (DOBOS A. 2013).

Az elkészült értékelő táblázat (2. táblázat) alapján ténylegesen egyedi tájértéknek 46 db érték tekinthető, ezeket lehet az illetékes Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságához felterjeszteni. Ténylegesen egyedi tájértéknek azok az értékek tekinthetők, melyek az értékelő táblázat alapján legalább 20 pontot értek el az MSZ 20381:1999. szabvány értékelési szempontjait alkalmazva.

Az értékelés során kiemelkedő pontszámot – több mint 40 pontot – 6 db érték ért el.

Ezek az értékek a következők:

- BAND-073 Udvarház Csárda
- BAND-075 Szent Anna templom
- BAND-083 Lakóház – Kossuth utca 25.
- BAND-084 Lakóház – Kossuth utca 15.
- BAND-094 Essegvár
- BAND-104 A Kossuth utca utcaképe

2. táblázat: Bánd egyedi tájértékeinek értékelő táblázata

JELZET	Rit	Ré	Ide	Ha	Esz	Tör	Tu	Ok	Etn	Kul	Ök	Sér	Ö	T
BAND-001	4	2	-	-	3	-	3	3	-	-	3	1	19	Te
BAND-002	1	1	-	-	1	-	2	2	-	-	3	1	11	Te
BAND-003	2	2	-	-	1	-	2	2	-	-	3	1	13	Te
BAND-004	2	2	-	-	2	-	2	2	-	-	2	1	13	Te
BAND-005	2	1	-	-	1	-	2	2	-	-	2	2	12	Te
BAND-006	3	3	-	2	2	2	1	2	2	2	-	3	22	Ku
BAND-007	2	2	-	1	-	2	2	2	1	2	2	2	18	Ku
BAND-008	3	3	1	3	3	3	2	2	3	3	-	1	27	Ku
BAND-009	3	3	-	2	2	2	2	1	2	2	-	1	20	Ku
BAND-010	3	3	2	4	4	3	3	3	5	4	-	1	35	Ku
BAND-011	2	2	-	2	1	1	-	1	2	2	-	3	16	Ku
BAND-012	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-013	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	3	19	Ku
BAND-014	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	3	19	Ku
BAND-015	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-016	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	3	19	Ku
BAND-017	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	3	19	Ku
BAND-018	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-019	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku

BAND-020	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-021	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-022	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-023	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	3	19	Ku
BAND-024	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	3	19	Ku
BAND-025	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-026	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
JELZET	Rit	Ré	Ide	Ha	Esz	Tör	Tu	Ok	Etn	Kul	Ök	Sér	Ö	T
BAND-027	2	2	1	3	3	2	-	-	3	3	-	1	20	Ku
BAND-028	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-029	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-030	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-031	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	3	19	Ku
BAND-032	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	3	19	Ku
BAND-033	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-034	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-035	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-036	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-037	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-038	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-039	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku

BAND-040	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-041	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-042	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-043	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-044	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-045	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	2	18	Ku
BAND-046	1	2	1	3	2	2	-	-	3	2	-	1	17	Ku
BAND-047	1	2	1	3	2	2	-	-	2	2	-	4	19	Ku
BAND-048	1	2	1	3	2	2	-	-	2	2	-	4	19	Ku
BAND-049	4	3	2	4	3	3	-	-	3	3	-	-	25	Ku
BAND-050	3	2	-	1	3	1	-	-	-	2	-	1	13	Ku
BAND-051	3	2	-	1	3	1	-	-	-	2	-	1	13	Ku
BAND-052	3	2	-	1	3	1	-	-	-	2	-	1	13	Ku
BAND-053	3	2	-	1	3	1	-	-	-	2	-	1	13	Ku
BAND-054	3	2	-	1	3	1	-	-	-	2	-	1	13	Ku
JELZET	Rit	Ré	Ide	Ha	Esz	Tör	Tu	Ok	Etn	Kul	Ök	Sér	Ö	T
BAND-055	4	3	2	-	3	-	3	3	-	-	4	3	25	Te
BAND-056	5	-	3	-	5	-	2	3	-	-	-	2	20	Tá
BAND-057	2	2	-	-	2	-	2	2	-	-	3	2	15	Te
BAND-058	2	2	-	-	1	-	2	2	-	-	2	3	14	Te
BAND-059	5	-	3	-	5	-	2	3	-	-	-	2	20	Tá

BAND-060	3	2	-	-	3	-	3	3	-	-	3	2	19	Te
BAND-061	4	2	1	-	3	-	3	3	-	-	5	4	25	Te
BAND-062	4	1	1	-	5	-	3	1	-	-	4	4	23	Te
BAND-063	2	2	-	-	2	-	2	2	-	-	3	2	15	Te
BAND-064	2	2	-	-	2	-	2	2	-	-	3	2	15	Te
BAND-065	5	5	4	3	3	5	3	3	1	4	1	1	38	Ku
BAND-066	4	3	1	3	3	3	1	2	2	3	-	2	27	Ku
BAND-067	2	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	7	Ku
BAND-068	4	2	-	-	2	-	3	3	-	-	5	4	23	Te
BAND-069	2	2	-	-	2	-	2	2	-	-	3	2	15	Te
BAND-070	5	2	1	-	3	-	2	2	-	-	5	4	24	Te
BAND-071	4	-	3	-	5	-	1	1	-	-	-	1	15	Tá
BAND-072	2	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	7	Ku
BAND-073	5	5	4	5	5	4	1	2	3	5	-	1	40	Ku
BAND-074	4	1	2	5	3	3	2	2	2	3	-	1	28	Ku
BAND-075	5	5	4	5	5	4	2	3	3	5	-	1	42	Ku
BAND-076	4	4	2	4	5	3	2	2	2	4	-	1	33	Ku
BAND-077	5	1	2	4	3	1	-	-	-	3	-	1	20	Ku
BAND-078	4	2	1	2	4	1	1	1	-	1	2	3	22	Ku
BAND-079	5	2	2	5	5	3	1	3	5	4	-	1	36	Ku
BAND-080	4	2	1	2	4	1	1	1	-	1	2	3	22	Ku

BAND-081	4	4	2	4	5	3	2	2	2	4	-	1	33	Ku
BAND-082	2	2	-	2	1	1	-	1	2	2	-	3	16	Ku
JELZET	Rit	Ré	Ide	Ha	Esz	Tör	Tu	Ok	Etn	Kul	Ök	Sér	Ö	T
BAND-083	5	5	3	5	5	3	2	3	5	5	-	1	42	Ku
BAND-084	5	5	3	5	5	3	2	3	5	5	-	1	42	Ku
BAND-085	4	3	2	-	3	-	3	3	-	-	4	2	24	Te
BAND-086	4	4	2	-	3	-	3	3	-	-	3	2	24	Te
BAND-087	5	3	4	4	5	4	2	3	2	5	-	2	39	Ku
BAND-088	5	1	2	3	3	1	-	1	1	2	-	3	22	Ku
BAND-089	5	-	5	1	5	1	1	2	1	2	-	1	24	Tá
BAND-090	5	2	2	-	4	-	5	4	-	-	5	4	31	Te
BAND-091	5	5	1	3	2	4	2	2	2	4	-	5	35	Ku
BAND-092	4	4	-	1	2	2	2	1	1	4	1	4	26	Ku
BAND-093	4	4	1	2	3	2	2	1	1	4	3	2	29	Ku
BAND-094	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	-	2	51	Ku
BAND-095	5	5	1	1	1	4	3	2	1	3	-	4	30	Ku
BAND-096	3	4	1	-	2	-	3	3	-	-	3	1	20	Te
BAND-097	5	4	2	-	5	-	5	5	-	-	5	2	33	Te
BAND-098	4	4	-	-	2	-	4	3	-	-	4	3	24	Te
BAND-099	3	3	1	-	3	-	3	3	-	-	4	2	22	Te
BAND-100	2	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	7	Ku
BAND-	2	2	-	1	1	1	1	1	-	1	2	3	15	Ku

101														
BAND-102	4	3	1	4	4	2	1	1	1	4	-	1	26	Ku
BAND-103	5	2	1	-	3	-	3	3	-	3	5	2	27	Ku
BAND-104	5	5	4	5	5	4	2	3	5	5	-	2	45	Ku
BAND-105	5	5	1	-	3	-	5	3	-	-	5	4	31	Te
BAND-106	4	5	2	-	4	-	4	3	-	-	5	2	29	Te
BAND-107	2	1	1	3	1	1	-	-	1	2	-	1	13	Ku
BAND-108	4	2	1	3	4	1	-	-	2	4	-	1	22	Ku
BAND-109	2	1	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	7	Ku

A 2. táblázatban alkalmazott színek kódok:

20 pont alatt	20-40 pont	40 pont felett
---------------	------------	----------------

A 2. táblázatban alkalmazott rövidítések:

Rit: Ritkaság/egyesedtség/különlegesség; **Ré:** Régiség/ősiségi jelentőség; **Ide:** Idegen-forgalmi/látogatottsági jelentőség; **Ha:** Hagyományőrzési jelentőség; **Esz:** Esztétikai/látványjelentőség (tetszetősség/érdeklődés); **Tör:** Történelmi/patriotikus jelentőség; **Tu:** Tudományos/szakterületi jelentőség; **Ok:** Oktatási/ismeretterjesztési jelentőség; **Etn:** Etnikai/néprajzi jelentőség; **Kul:** Kultúrtörténeti/kultikus jelentőség; **Ök:** Ökológiai jelentőség; **Sér:** Sérülékenység/veszélyeztetettség; **Ö:** Összesen; **T:** Főtípus; **Te:** Természeti egyedi tájérték; **Ku:** Kultúrtörténeti egyedi tájérték; **Tá:** Tájképi egyedi tájérték

Bánd tájértékeinek állapotát egyedi pontrendszer szerint értékeltük. Ez a pontrendszer a következő minősítéseket tartalmazza:

1.	veszélyeztetett és kritikus állapotú	3. táblázat színek kód
2.	veszélyeztetett, és sérült vagy rossz állapotú	3. táblázat színek kód
3.	veszélyeztetett, de jó állapotú	3. táblázat színek kód
4.	nem veszélyeztetett, de sérült vagy rossz állapotú	3. táblázat színek kód
5.	nem veszélyeztetett és jó állapotú	3. táblázat színek kód

Az elvégzett állapotfelmérés eredményeit a 3. táblázat tartalmazza. Ez alapján megállapítható, hogy Bánd egyedi tájértékeinek túlnyomó többsége (68% - 74 db) nem veszélyeztetett és jó állapotú. Az értékek 16%-a (18 db) szintén nem veszélyeztetett, de sérült, vagy rossz állapotban van. Az értékek 16%-a (17 db)

van veszélyeztetett helyzetben, ebből 8% (9 db) jó állapotú, 5% (5 db) sérült, vagy rossz állapotú. A felmért értékek 3%-a (3 db) tekinthető kritikus állapotban lévőnek (8. ábra).

A kritikus állapotban lévő tájértékek a következők:

- BAND-047: Sírkő
- BAND-048: Sírkő
- BAND-091: Széphegyi-malom

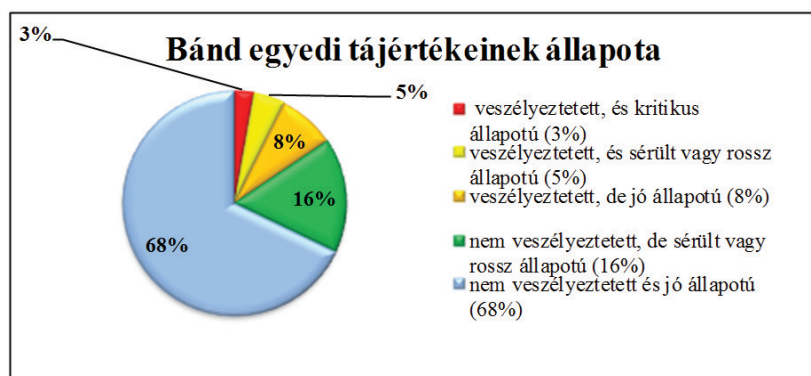
3. táblázat: Bánd egyedi tájértékeinek állapota

Jelzet	Állapot	Jelzet	Állapot	Jelzet	Állapot
BAND-001	5	BAND-002	5	BAND-003	5
BAND-004	5	BAND-005	3	BAND-006	2
BAND-007	3	BAND-008	5	BAND-009	5
BAND-010	5	BAND-011	2	BAND-012	5
BAND-013	4	BAND-014	4	BAND-015	5
BAND-016	4	BAND-017	5	BAND-018	5
BAND-019	5	BAND-020	5	BAND-021	4
BAND-022	5	BAND-023	4	BAND-024	4
BAND-025	5	BAND-026	4	BAND-027	5
BAND-028	5	BAND-029	5	BAND-030	5
Jelzet	Állapot	Jelzet	Állapot	Jelzet	Állapot
BAND-031	4	BAND-032	4	BAND-033	5
BAND-034	5	BAND-035	5	BAND-036	5
BAND-037	4	BAND-038	5	BAND-039	5
BAND-040	4	BAND-041	5	BAND-042	4
BAND-043	5	BAND-044	5	BAND-045	4
BAND-046	5	BAND-047	1	BAND-048	1
BAND-049	5	BAND-050	5	BAND-051	5

BAND-052	5
BAND-055	5
BAND-058	5
BAND-061	3
BAND-064	5
BAND-067	5
BAND-070	3
BAND-073	5
BAND-076	5
BAND-079	5
BAND-082	2
BAND-085	5
BAND-088	5
BAND-091	1
BAND-094	5
BAND-097	5
BAND-100	5
BAND-103	5
BAND-106	5
BAND-109	5

BAND-053	5
BAND-056	5
BAND-059	5
BAND-062	4
BAND-065	5
BAND-068	3
BAND-071	5
BAND-074	5
BAND-077	5
BAND-080	5
BAND-083	5
BAND-086	5
BAND-089	5
BAND-092	2
BAND-095	4
BAND-098	3
BAND-101	2
BAND-104	5
BAND-107	5
-	-

BAND-054	5
BAND-057	5
BAND-060	4
BAND-063	5
BAND-066	5
BAND-069	5
BAND-072	4
BAND-075	5
BAND-078	5
BAND-081	5
BAND-084	5
BAND-087	4
BAND-090	3
BAND-093	3
BAND-096	5
BAND-099	5
BAND-102	5
BAND-105	3
BAND-108	5
-	-

8. ábra: Bánd egyedi tájértékeinek állapota

Következtetések, javaslatok

A település értékes gyepterületein törekedni kell a cserjék visszaszorítására, és a természetkímélő gazdálkodási módok meghonosítására. A patakmedreket kísérő égerligetek megőrzése is lényeges feladat, a fák irtása miatt állományuk erősen megfogyatkozott, néhol el is tűnt.

A község méretéhez képest kultúrtörténeti értékekben rendkívül gazdagnak mondható.

A kataszterbe felvett régi, hagyományos stílusú házak megőrzése rendkívül fontos, mely a települési önkormányzat általi helyi védelem alá helyezéssel megoldható.

Egykor a településen több vízimalom is működött, ezek közül az egyik utolsó a kritikus állapotban lévő Széphegyi-malom. Épületének felújításával ipartörténeti bemutatóhelyet lehetne létrehozni.

Bánd talán legnagyobb értéke az Essegvár. Már megkezdett felújítását érdemes folytatni, mert ez által a település turisztikai vonzereje jelentősen növekedne. A jelenleg álló egyetlen torony kilátóként, múzeum jellegű bemutatóhelyként lenne hasznosítható. A várhoz kötődve különböző rendezvények is szervezhetőek lennének. A vár területén álló kálvária felújítására, újjáépítésére is érdemes lenne áldozni.

A felmérések során kiderült, hogy a TÉKA adatbázisban szereplő 14 db tájérték közül 4 db már nem létezik. Ezen tájértékek felvételezése valószínűleg a topográfiai térkép jelzései szerint történt, helyszíni felmérés nélkül. Az ilyen adatok esetében szükséges lenne ennek jelzése - például eltérő színnel való megjeleléssel -, ellenkező esetben rontják az adatbázis megbízhatóságát.

A TÉKA projekt egyik célja az volt, hogy a helyiek és az utazást tervezők maguk is feltölthessenek új információkat az adatbázisba. Erre jelenleg nincs semmilyen lehetőség, pedig így az adatbázis információtartalma – szakértői ellenőrzés után - megsokszorozódhatna.

Összefoglalás

A felvételezések során többször bejártuk a település teljes közigazgatási területét, a megtalált tájértékekről részletes kataszteri lapokat és összesen közel ezer fotóból álló fotódokumentációt készítettünk.

Összesen 109 db értéket sikerült felvételezni. Ebből 80 db a kultúrtörténeti egyedi tájérték, 25 db a természeti egyedi tájérték és 4 db a tájképi egyedi tájérték kategóriába sorolható. A kultúrtörténeti egyedi tájértékek közül kimagasló a településsel kapcsolatos egyedi tájértékek aránya, a természeti egyedi tájértékek közül pedig a földtudományi egyedi tájértékeké. A tájértékek minősítését az MSZ 20381:2009 szabvány szerint végeztük el, melynek alapján a megtalált tájértékek közül 46 db tekinthető ténylegesen egyedi tájértéknek. Ez lényegesen meghaladja a TÉKA adatbázisában szereplő tájértékek számát (14 db). A tájértékek közül 6 db ért el kimagasló pontszámot. Az értékek állapotát egy ötfokozatú egyedi pontrendszer szerint értékeltük. Az értékek nagy része nem veszélyeztetett, és jó állapotban van. Mindössze három olyan értéket találtunk, amelyek állapota kritikusanak mondható.

A felvételezés során megállapítottuk, hogy az adatbázisban 4 db olyan tájérték található, melyek már nem léteznek. Az ezzel kapcsolatos problémára megoldási javaslatot tettünk.

A település önkormányzata számára a több szempontból is lehetséges kiugrási pontot jelentő tájértékek megóvását, természetközeli hasznosítását javasoljuk. Fontos az elhanyagolt, kritikus állapotban lévő, de jelentős értéket hordozó objektumok – elsősorban a Széphegyi-malom – felújítása, az utókor számára történő megőrzése. Szintén lényeges a hagyományos lakóépületek védelme, illetve az Essegvár további rekonstrukciója. A kataszterbe foglalt tájértékek minél szélesebb körben való megismertetése, ezek településfejlesztési tervbe való beépítése a község számára egyértelmű előnyökkel járna.

Felhasznált irodalom

- Csemez A. - Möcsényi M. (1983): Egyedi tájértékek. Az általános tájvédelem alapjául szolgáló tájértékelési módszer kidolgozása. Kertészeti Egyetem Tájrendezési Tanszék. Kézirat.
- Csima P. - Mezösi G. (1998): Tudományos szempontok az egyedi tájértékek kataszterezéséhez. Kutatási jelentés. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Budapest. Kézirat.
- Csima P. - Török É. (1990): Egyedi tájértékek kataszterezésének módszertana. Lippay János Tudományos Ülésszak, Budapest.

- Csima P. (1998): Az egyedi tájértékek körének megállapítása és kataszterezésük módszerének kidolgozása. Kutatási jelentés. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Budapest. Kézirat.
- Dobos A. – Gasztonyi É. – Kozák M. – Püspöki Z. – Sütő L. – Szabó J. (2001): Földtudományi értékek. Az MSZ 20381/1999-es szabvány kategóriáinak átdolgozása. - Szabó J. – Sütő L. (2005): Az egyedi tájérték kataszterezés néhány elvi kérdése és gyakorlati tapasztalatai a Cserehát példáján. in: Dobos A. – Ilyés Z. (szerk.): Földtani és felszínalaktani értékek védelme. Eszterházy Károly Főiskola Földrajz Tanszék és Környezettudományi Tanszék, Eger, 98-100.
- Dobos A. (2013): Periglaciális (geomorfológiai) egyedi tájértékek kataszterezése az egyes felvételezési metodikák alapján. Tájéztudomány – Tájtervezés. Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, Sopron, 168-174.
- Gallé L. (1998): Jelentés – Az egyedi tájértékek körének megállapítása és kataszterezésük módszerének kidolgozására. Kutatási jelentés. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Budapest. Kézirat.
- Kiss G. – Tóth SZ. – Sikabonyi M. – Farkas R. (2011): Mindennapi kisemlékeink megőrzéséért. Útmutató az egyedi tájértékek kataszterezéséhez. Vidékfejlesztési Minisztérium környezet- és Természetvédelmi Helyettes Államtitkársága, Budapest, 1-40.
- Magyar Szabvány MSZ 20381:2009 (2009): Természetvédelem. Egyedi tájértékek kataszterezése. Magyar Szabványügyi testület, Budapest. 1-17.
1996. évi LIII. törvény. A természetvédelmről.

Internetes források

Természetvédelmi információs rendszer:
<http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>

Térképek

- Magyar Állami Földtani Intézet (2013): Magyarország 1:100 000-es méretarányú földtani térképe. <http://mafi-loczy.mafi.hu/Fdt100/>
- I. katonai felmérés térképe: <http://tajertektar.hu/>
- II. katonai felmérés térképe: <http://tajertektar.hu/>
- Cartographia Kft. (1990): Magyarország 1:10 000 méretarányú topográfiai térképe. <http://tajertektar.hu/>
- Veszprém Megye kataszteri térképe:
http://www.archivportal.arcanum.hu/tiles/veszprem_full/

- Multiform Kft. (2011): HÉSZ I. sz. melléklet – belterület 1:10 000. In: Bánd község Önkormányzat Képviselő-testülete (szerk.): Bánd község településrendezési eszközeinek módosítása. Helyi építési szabályzat részleges módosítása egységes szerkezetbe foglalva, Bánd. 1-19.
- Multiform KFT. (2011): HÉSZ II. sz. melléklet – külterület 1:10 000. In: Bánd község Önkormányzat Képviselő-testülete (szerk.): Bánd község településrendezési eszközeinek módosítása. Helyi építési szabályzat részleges módosítása egységes szerkezetbe foglalva, Bánd. 1-19.